

skonání tohoto věku. K lásce ke slovu Božímu přistupuje u něho velická touha po těsném spojení s Kristem ve svátosti *večere Páně*, kterou doporučuje i laikům k nejčastějšímu užívání. Odtud očekává zároveň posilu k novému životu. Večeri Páně vrací se u Milíče smysl eschatologický. Jde o stolování s Pánem, jenž dá divotvornou sílu účastníkům svého těla a své krve. Jako někdy Cyprian žádal, aby eucharistie byla poskytována ku posile těm, kdo stáli v boji mučedlnictví, tak ať nyní slouží svátost těm, kdo se vydávají v zápas s Antikristem pro obnovu církve. Spojení s Kristem ve svátosti dá záchranu v tísní krise světa.

Spojuje-li Milíč pohled k porušení církve s myšlenkou na Antikrista, jest mu jeho přítomnost zároveň jistým příznakem brzkého zásahu Božího, jenž přivodí konec tohoto světa a nastolí království své. Toto eschatologické očekávání zvyšuje vážnost a odpovědnost křesťanovu a puď jej k činu, dokud Bůh dává čas, aby se svět připravil k Božímu příchodu i k Božímu soudu. Eschatologická nadějnost vkládá se tak do víry Milíčovy, vyhlížející po nových, i v trestání slavných skutcích Hospodínových.

U Milíčových žáků pokračuje eschatologické očekávání i zaujetí Božím slovem. V *Matějovi* z jihočeského Janova, vyškoleném na pařížské universitě [† 1393], jeví se tato touha vroucími výroky o lásce k bibli a snahou podřídit měřítku naléhavého slova Božího všechny život osobní i církevní. To je hlavní myšlenka jeho základního spisu *De regulis Veteris et Novi Testamenti* [O pravidlech Starého a Nového Zákona]. Matěj vidí úpadek církve v jejím zevním bohatství, naději na její reformu v častém přijímání svátosti a v působení kazatelů, orlů, andělů vyslaných ke žni před koncem tohoto věku, v jejichž řadě stojí Waldhauser a Milíč jako dvojice svědků u světa nenáviděných, odhalujících Antikrista v nepravé církvi a volajících k boji s ním a s jeho nálezky, které musí být vymýceny. Jediné slovo Boží potrvá na věky a církev bude přivedena k ideálnímu vzoru církve prvotní v její prostotě a čistotě. Matěj znal myšlenky Joachima de Flore a viděl se v počátcích Třetího věku, věku Ducha svatého, v němž Kristus čelí pronásledování pravé církve, jehož se

dopouští Antikrist, svými kazateli a přerozuje člověka. Ovšem i zřetelné stopy mystiky dávají zbožnosti Matějově ráz.

Stoupenci Milíčovi a Matějovi vybudovali r. 1391 v Praze — nedaleko Nového Jerusalema, zatím od protivníků zrušeného — *Betlemskou kapli*.

Tu je patrný přední kladný činitel vzniku českého náboženského hnutí. Boží slovo, obsažené v Písmu a odtud hlasitě mluvící do lidského života. Slovo neměnné, jednou provždy zapsané do biblických knih, a zároveň slovo neustále živé a zápalné. Český termín ‘Čtení’, často kladený místo ‘Písmo’, zvláště jde-li o Evangelium, ukazuje v husitské terminologii k této funkci Slova, které chce být hlasitým čtením prohlášováno, aby bylo slyšeno jako vzkaz platný pro dnešek.

Toto slovo mluví do života jednotlivce i do života křesťanské společnosti. Má co říci do poměrů, v nichž lidé žijí. Před Bohem, přicházejícím ke konečnému soudu, není lhostejný vztah člověka k člověku, ani uspořádání lidské společnosti v jejích třídách. Není před ním lhostejná křivda, k níž dochází podrobením a ujařmením chudých bohatým, poddaných rolníků a dělníků pánům a předním měšťanům i církevním prelátům, kteří se ochotně přiřadili k vyšším třídám, aby se podíleli na jejich privilegiích a nárocích vůči poddaným. Slyšeli jsme již, že porušenost církve volala po nápravě. Volala i k zamyšlení, co vlastně církev jest.

U Matěje z Janova má učení o *církvi* veliký význam. Nikoliv církev hierarchická, ale společnost vyvolených od Boha tvoří pravou církev Kristovu. Církev neviditelnou v tom smyslu, že ji nelze ztotožnit s církví patrnou lidskému oku: v té jsou vedle dobrých i zlé údové, ač do ní vlastně nenáleží. Ale to neznamená nedbalost k církvi v její pozemské tvářnosti. Církev zde na zemi rytčující má být všemožně přiblížena svému nebeskému základu a cíli, projevenému tak určitě v příkladu církve apoštolské.

Zeman *Tomáš Štítný ze Štítného* v jihovýchodních Čechách přináší do hnutí přes svůj jinaký konservatismus nový tón: píše o ‘obecných věcech křesťanských’ ve smyslu mírné reformní